

Programul erasmus-un mecanism educațional funcțional

The Erasmus Program, a Functional Educational Mechanism

*Margareta Gabriela Nisipeanu,
Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca*

Abstract

Through the objectives of student mobility, there is the possibility for the students to benefit from an educational, linguistic and cultural point of view from the experience of learning in a foreign country, but also promoting the cooperation between institutions, the enrichment of educational environment of the host institution, contributing at the same time, at the development of well-qualified group of young people, with an open mind and an international experience.

Key words: *educational, linguistic, cultural.*

Introducere

Un program de mobilitate internațională este un aranjament formal al unui guvern sau organizație transnațională pentru a facilita circulația fizică a persoanelor dintr-o țară în alta, pentru o perioadă temporară și pentru a facilita contactul intercultural.

Printre obiectivele mobilităților studențești se numără posibilitatea studenților de a beneficia din punct de vedere educațional, lingvistic și cultural din experiența de învățare dintr-o țară străină, dar și promovarea cooperării între instituții, îmbogățirea mediului educațional al instituției gazdă, contribuind în același timp la dezvoltarea unui grup de tineri bine calificați, deschiși la minte și cu experiență internațională.

Erasmus este un astfel de program de mobilități studențești deși sfera s-a de activitate este mult mai extinsă. Erasmus este acțiune a comunității europene menite să adreseze problemele de învățare și de predare a celor implicați în învățământul superior, educația vocațională precum și sectorul de training de la nivelul terțiar¹. Activitățile principale ale Programului susțin cooperarea instituțională între instituțiile de învățământ superior și alți actori importanți din Europa, prin proiecte multilaterale, inclusiv proiecte ce au

¹ Information Resources Management Association: *Adult and Continuing Education: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*, Editura IGI Global, 2014, p. 861.

legătură cu lumea afacerilor, precum și crearea unei rețele europene de bune practici.

Lucrarea de față pornește de la ideea că evoluția programului Erasmus și reformele de pe parcursul acestuia, ce au dus la creșterea numărului de mobilități și a oportunităților, au contribuit la formarea unui mecanism educațional funcțional la nivel european. Pentru a verifica această ipoteză ne propunem să analizăm problema pe trei nivele: evoluția programului pentru a vedea în ce măsură aceasta a fost continuă și a adus îmbunătățiri față de forma precedentă, apoi mecanismele prin care programul funcționează pentru a vedea dacă există un cadru instituțional pentru program și nu în ultimul rând prin prisma rezultatelor cu scopul de a determina impactul programului. Pentru realizarea acestor analize ne propunem să folosim ca și metodologie istoricul instituțional, o metodă care implică înregistrează toate modificările și reformele aplicate într-o instituție/ politică/ program și care urmărește felul în care au fost folosite acestea pentru a atinge scopurile și obiectivele programului în cauză.

Metoda istoricului instituțional este folosită deoarece²:

- Documentează inovațiile instituționale în programe și proiecte;
- Identifică gradul de inovație existent în program/proiect;
- Identifică probleme și bariere în calea schimbării;

Geneza ideii de mobilitate

Mobilitățile academice nu sunt o invenție a modernității. În fapt, există voci care le plasează originea în lumea greco-romană, cum ar fi de exemplu Kemal Guruz care consideră că Pitagora (c.569-c.475 î.e.n) ar fi vizitat Miletul pentru a primi lecții de la Tales și pentru a participa la prelegerile ținute de Anaximander. Originea nu este cert stabilită deoarece există alți cercetători, precum Anthony Welch care atribuie originea mobilităților de învățare în cadrul mișcării sofiste³, afirmații susținute în cartea sa *The Professoriate: Profile of a Profession*⁴. De altfel, lumea greacă reprezintă cadrul perfect pentru realizarea de mobilități. Era unită de aceeași limbă, limba greacă dar și legată prin legături economice. Studenți și

² Better Evaluation: „Institutional Histories”, accesibile la http://betterevaluation.org/plan/approach/institutional_histories, accesat în data de 18.03.2015.

³ Sofiștii au apărut în preajma anului 445 î.e.n în lumea vorbitoare de limba greacă. Erau profesori care călătoreau în lumea greacă, predând contra cost copiilor celor bogați.

⁴ Anthony Welch -*The Professoriate: Profile of a Profession*, Springer Science & Business Media, 2006, p. 73.

profesori din toată regiunea călătoreau la Atena care era capitala intelectuală a lumii în aceea perioadă și locul în care se afla Academia lui Platon și Liceul lui Aristotel. Similar Atenei a fost și orașul Alexandria, care prin Muzeul și biblioteca sa se consideră a fi primul centru de cercetare din lume sponsorizat de stat atrăgând studenți atât din lumea romană cât și din cea helenică⁵. Statusul de lingua franca al limbii latine a permis distribuirea lucrărilor filosofice dar a și facilitat deplasarea dintr-un colț în altul al imperiului pentru acumularea de cunoștințe. După ce religia creștină a fost adoptată drept religie oficială al imperiului Roman, scrieri precum cele a lui Aristotel au început să fie neglijate. De altfel, începutul Evului Mediu a reprezentat o perioadă întunecată pentru educație. În această perioadă arabii au fost cei care au contribuit la recuperarea unor scrieri pierdute. În Bagdad s-a stabilit un centru intelectual puternic și profesori, cercetători și ucenici erau invitați să lucreze în bibliotecile lor pentru a redescoperi și traduce lucrările lumii antice⁶. Existența unei limbi comune în spațiul arab a contribuit de asemenea la distribuirea scrierilor și la facilitarea mobilităților. Sub influența lumii grecești, romane și arabe, a luat naștere ideea de mobilitate academică. Aceasta este totuși diferită față de ceea ce avem noi astăzi. În zilele noastre, mobilitatea academică este instituționalizată și nu este lăsată la voia individului, cum era la începutul existenței sale. Desigur, acest lucru s-a făcut sub influența globalizării care își face simțită prezența într-o formă primară la sfârșitul Evului Mediu, odată cu epoca marilor descoperiri geografice, globalizare ce se extinde și în rândul institutelor educaționale.

Evoluția programului Erasmus

La nivel european, până în 1976 cooperarea în domeniul educației și trainingului a fost nereglementată, cooperarea fiind stabilită la nivel bilateral între state.. Deși tratatul de la Roma conținea trimiteri cu privire la importanța trainingului la nivelul statelor membre, nu conținea nici o referire la educație. Orice cooperare în acest domeniu de datora cooperării bilateral între state. Programul Erasmus a fost stabilit în 1987 dar este rezultatul unor evoluții îndelungate, ce datează de la începutul Comunității Europene. Perioada premergătoare acestuia poate fi împărțită în trei etape:

⁵ Kemal Guruz-*Higher Education and International Mobility in the Global Knowledge Economy*, Sunny Press, 2011, p. 149.

⁶ Kemal Guruz-*Higher Education and International Mobility in the Global Knowledge Economy*, Sunny Press, 2011, p. 151.

perioada de cooperare incidentală (1951-1972), etapa premergătoare cooperării europene în domeniul educațional (1972-1977) și prima fază a implementării unor programe educaționale, realizată pe bază de cooperări interguvernamentale (1977-1986). Această primă fază a cooperării în domeniul educației a luat avânt odată cu lansarea în 1976 a Planului de Acțiune în domeniul educației finanțat printr-o schemă de programe de studiu comune. Ca urmare a implementării sale, acest plan a dus la o cooperare mai strânsă între state în domeniul educației precum și alte rezultate concrete ca îmbunătățirea facilităților de studiu și training, îmbunătățirea calitativă și cantitativă a predării limbilor străine, asigurarea de oportunități egale de acces la toate formele de învățământ precum și o relație mai apropiată între instituțiile de învățământ din Europa.

Datorită succesului dovedit al Planului de Acțiune, s-a dorit extinderea cooperării și în 1986 a fost lansată prima variantă a Programului Erasmus. Această inițiativă nu a fost bine primită de unele state membre, cum ar fi Franța, Germania sau Marea Britanie care aveau deja programe de mobilitate iar inițiatorii săi au retras-o. Câteva luni mai târziu *Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe* a început să facă lobby pentru a fi aprobat programul și au reușit să convingă majoritatea statelor membre în această direcție. Programul a fost adoptat printr-o majoritate simplă, acest lucru fiind un motiv de contestație a programului la Curtea Europeană de Justiție de către statele care încă se opuneau. Curtea a stabilit că procedura nu a fost corectă dar a luat o decizie în favoarea sa.

Etapa de debut propriu-zisă a programului a început odată cu adoptarea Deciziei Consiliului din 17 iunie 1987 prin care adopta Schema de Acțiune a Comunității Europene pentru Mobilitatea Studenților și care își propunea să crească numărul de mobilități studențești, să promoveze cooperarea între universități și să le ajute pe acestea să-și atingă pe deplin potențialul intelectual, să întărească interacțiunile între cetățenii statelor membre precum și să creeze o bază de studenți cu experiență intra-comunitară⁷. Comisia a jucat un rol important în implementarea acestora dar nici rolul statelor nu a fost neglijat, fiecare stat având doi reprezentanți care susțineau Comisia în activitățile sale. A avut rezultate bune încă de la început, facilitând în primul an de funcționare efectuarea a 3440 mobilități.

⁷ EUR-Lex: „87/327/EEC: Council Decision of 15 June 1987 adopting the European Community Action Scheme for the Mobility of University Students (Erasmus)”, accesibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31987D0327>.

În 1994 Erasmus a fost inclus sub Socrates, un program umbrelă ce reunea mai multe programe educaționale europene. Erasmus beneficia de 55% din bugetul total al programului, crescând și mai mult numărul de mobilități. Obiectivele programului Socrates erau să întărească dimensiunea europeană a educației pe toate nivelele, să crească cunoștințele cu privire la limbile europene, să promoveze cooperare și mobilitate prin educație, să încurajeze inovația în educație și să promoveze oportunități egale⁸.

În 2000 a fost lansat programul Socrates II, ce se preocupa mai mult de predarea limbilor străine, inovarea în educație precu și recunoașterea diplomelor. Evoluția Programului Erasmus în această perioadă este semnificativă mai ales pe fondul adoptării Procesului Bologna.

În 2007, datorită unei preocupări mai vechi pentru învățare pe tot parcursul vieții, este lansat Lifelong Learning Programme ce reunea programele Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius și Grundtwing, alte câteva programe transversale menite să le susțină pe acestea și Programul Jean Monnet. Obiectivul principal îl constituie dezvoltarea și favorizarea schimburilor reciproce, cooperarea și mobilitatea, astfel încât sistemele de educație și formare profesională să devină un model de calitate la nivel mondial, în conformitate cu Strategia de la Lisabona⁹. Astfel, acesta contribuie la dezvoltarea Comunității ca o societate avansată bazată pe cunoaștere, caracterizată de o dezvoltare economică durabilă, însoțită de o creștere cantitativă și calitativă a numărului locurilor de muncă și de o mai mare coeziune socială¹⁰. Programul Erasmus beneficia de 40% din bugetul total.

Neatingerea unora din obiectivele Strategiei de la Lisabona, precum și elaborarea Strategiei Europa 2020 a făcut necesară o nouă reformă. În 2013 a fost adoptat programul Erasmus + care reunește toate inițiativele în educație ale Uniunii Europene și care este menit să îndeplinească toate obiectivele în educație stabilite în Strategia Europa 2020. Bugetul total este de 14,7 miliarde euro, ceea ce reprezintă o creștere bugetară de 40% față de forma precedentă.

⁸ *** DECISION No 819/95/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 March 1995 establishing the Community action programme 'Socrates' accesibil la http://www.teipat.gr/pages/stud_exchange/leonardo/decsocr.html.

⁹ EUR-Lex: „Programul de învățare pe tot parcursul vieții 2007-2013”, accesibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv:c11082>, accesat în data de 25.05.2015.

¹⁰ Euroactiv: „Lisabon Strategy”, accesibilă la http://www.euractiv.com/future-eu/lisbon-agenda/article-117510#group_issues, accesat în data de 18.05.2015

O evoluție numerică a programului erasmus

Pot participa la Programul Erasmus toate cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, precum și Republica Macedonia, Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Turcia. De asemenea, în anumite programe parte din Erasmus+ pot participa și state din Balcanii de Vest, statele din Parteneriatul Estic, statele mediteraneene de sud și teritoriul Rusiei, așa cum este recunoscut de dreptul internațional. Aproximativ 90% din instituțiile de învățământ superior din Europa sunt partenere în acest program și 3388 din acestea au trimis studenți într-o mobilitate.

În ceea ce privește creșterea numărului de studenți, a avut loc o creștere aproape continuă a mobilităților efectuate. În anul 2012-2013 a avut loc o creștere medie la nivel european de 6% a numărului de mobilități față de anul 2011-2012, respectiv o creștere de la 252 827 studenți la 268 143¹¹. În tabelul de mai jos sunt redată cele mai mari și cele mai mici valori:

Tabel 1 – Țările cu cele mai mici și cele mai mari valori de mobilități

Țară	2011/2012	2012/2013	Creștere%
Lichenstein	38	26	-32%
Malta	149	208	40%
.....			
România	4578	5011	9%
.....			
Franța	33269	35311	6%
Germania	33363	34891	5%
Spania	39545	39249	1%

¹¹ ***Annex 1: Erasmus 2012-2013, Number of students by country (studies and placements), accesibil la http://ec.europa.eu/education/library/statistics/ay-12-13/annex-1_en.pdf, accesat în data de 28.08.3015.

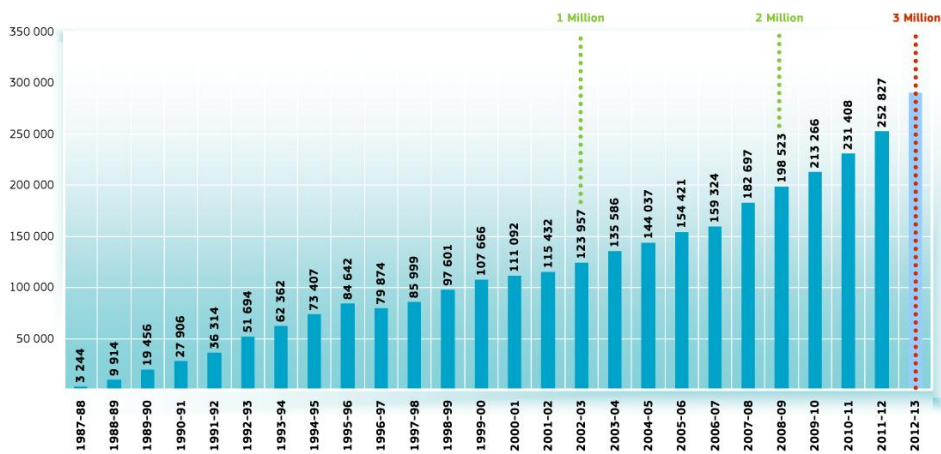

Fig. 1 - Evoluția numărului de mobilități Erasmus în perioada 1987-2013¹²

În același timp, destinația preferată pentru o mobilitate este Spania, beneficiind în anul 2012-2013 de 40.202 studenți, fiind urmată de Germania, Franța, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și Italia.

Mobilitățile studențești reprezintă aproximativ 85% din bugetul total al programului Erasmus. Până acum au beneficiat aproximativ 4% din studenții din Europa din perioada 1987-2013.

Modul de funcționare și principalele caracteristici ale programului Erasmus

Denumirea programului Erasmus are două semnificații ce ilustrează însuși esența sa. Prima semnificație are o natură simbolică programul preluând numele filozofului, umanistului, critiului, profesorului, teologului și preotului Desiderius Erasmus Roterodamus. Cunoscut oponent al dogmatismului, acesta a trăit și a lucrat în diferite părți ale Europei. Prin faptul ca acesta și-a lăsat averea Universității din Basel, a devenit un precursor al granturilor de mobilitate¹³. Cea de-a doua semnificație este legată de faptul că Erasmus este un acronim de la European Community Action Scheme for Mobility of University Students¹⁴. Denumirea, ce este atribuită uneia din personalitățile cheie din demararea și ulterior evoluția

¹² Sursă: European Commission- „On the way to ERASMUS +: a STATISTICAL Overview of the ERASMUS Programme in 2011-12”, p. 9.

Programului Erasmus, Adam Smith este în același timp simplă și inovativă și de impact.

Din punct de vedere al formulării unei politici educaționale europene, practica a precedat cadrul legislative care s-a concretizat abia în 1992, prin tratatul de la Maastricht. Atunci, este desemnat un Comisar pentru Educație și Cultură și se stabilesc competențele Comisiei în domeniu. Chiar dacă aceasta are doar competențe de a derula acțiuni de sprijin, de coordonare sau acțiuni complementare¹⁵ și își bazează acțiunile pe principiul subsidiarității, activitatea sa este relevantă deoarece conduce la creșterea cooperării între state precum și la creșterea calității programelor educaționale și de training din statele membre și cele partenere. În prezent, Versiunea Consolidată a Tratatului de la Lisabona reia în articolele 165 și 166 obiectivele și responsabilitățile Uniunii cu privire la politica culturală și educațională:

TITLUL XII: EDUCAȚIA, FORMAREA PROFESIONALĂ, TINERETUL ȘI SPORTUL

Articolul 165

(ex-articolul 149 TCE)

(1) Uniunea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate, prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii acestora, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și de organizarea sistemului educațional, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică. Uniunea contribuie la promovarea obiectivelor europene ale sportului, având în vedere totodată caracterul specific, structurile bazate pe voluntariat, precum și funcția socială și educativă a sportului.

(2) Acțiunea Uniunii urmărește:

- să dezvolte dimensiunea europeană a educației și, în special, prin învățarea și răspândirea limbilor statelor membre;
- să favorizeze mobilitatea studenților și a profesorilor, inclusiv prin încurajarea recunoașterii universitare a diplomelor și a perioadelor de studiu;
- să promoveze cooperarea dintre instituțiile de învățământ;
- să dezvolte schimbul de informații și de experiență privind problemele comune sistemelor educaționale din statele membre;
- să favorizeze dezvoltarea schimburilor de tineri și de formatori socio-educativi și să sprijine participarea tinerilor la viața democratică a Europei;
- să încurajeze dezvoltarea educației la distanță,

¹³ European Comission: "What's in a name?" accesibil la

http://web.archive.org/web/20130404063516/http://ec.europa.eu/education/erasmus/history_en.htm, accesat în data de 18.03.2015

¹⁴ Schema pentru Acțiune a Uniunii Europene pentru Mobilitatea Studenților din Universități;

¹⁵ Bărbulescu, Iordan Gheorge- *Dicționar trilingv al Uniunii Europene*, Editura Polirom, 2009, Iași, p. 203.

- să dezvolte dimensiunea europeană a sportului, prin promovarea spiritului de echitate și de deschidere în competițiile sportive și a cooperării între organizațiile cu responsabilități în domeniul sportului, precum și prin protejarea integrității fizice și morale a sportivilor, îndeosebi a celor mai tineri dintre aceștia.

(3) Uniunea și statele membre favorizează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul educației și sportului și, în special, cu Consiliul European.

(4) Pentru a contribui la realizarea obiectivelor menționate de prezentul articol:

- Parlamentul European și Consiliul adoptă acțiuni de încurajare, cu excepția oricărei armonizări a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor;
- Consiliul adoptă recomandări, la propunerea Comisiei.

Articolul 166

(ex-articolul 150 TCE)

(1) Uniunea pune în aplicare o politică de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul și organizarea formării profesionale.

(2) Acțiunea Uniunii urmărește:

- să faciliteze adaptarea la transformările industriale, în special prin formarea și reconversia profesională;
- să îmbunătățească formarea profesională inițială și formarea continuă, pentru a facilita inserția și reinserția profesională pe piața forței de muncă;
- să faciliteze accesul la formarea profesională și să favorizeze mobilitatea formatorilor și a persoanelor care urmează un program de formare și, în special, a tinerilor;
- să stimuleze cooperarea în domeniul formării dintre instituțiile de învățământ sau de formare profesională și întreprinderi;
- să dezvolte schimbul de informații și de experiență privind problemele comune sistemelor de formare ale statelor membre.

(3) Uniunea și statele membre favorizează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul formării profesionale.

(4) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor, adoptă măsuri pentru a contribui la realizarea obiectivelor menționate de prezentul articol, cu excepția oricărei armonizări a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre și Consiliul adoptă recomandări, la propunerea Comisiei.

Extract din Tratatul de la Lisabona cu privire la educație, formare personal și tineret

Așadar, statele membre decid singure cum să își atingă obiectivele, bazându-se pe principiul voluntarismului. Astfel se crează metoda deschisă de coordonare, ce presupune că statele raportează unele altora cu privire la felul în care acestea lucrează, se stimulează și își stabilesc obiective comune

în domeniu. Această sinergie înlesnește schimbul de informații, experiență și bune practici. Progresul se poate verifica doar prin indicatorii stabiliți în Strategie de comun acord¹⁶.

Pentru a putea beneficia de finanțare prin programul Erasmus, Universitățile trebuie să dețină o Carta Universitară Erasmus/ Erasmus University Charter. Aceasta nu implică acordarea unor finanțări dar fără de aceasta nu se pot accesa finanțări atunci când Comisia Europeană face un apel de proiecte. Carta stabilește principiile fundamentale și cerințele minime pe care instituțiile de învățământ superior trebuie să le respecte. Prin aceasta se crează cadrul general de cooperare între instituții de învățământ superior în cadrul unor activități incluse sub Programul Erasmus. Universitățile pot să primească astfel finanțare pentru:

- Să trimită studenți în mobilități studențești;
- Să primească studenți în mobilități;
- Să trimită studenți în stagii de practică la întreprinderi și alte organizații din străinătate;
- Să își trimită personalul didactic în străinătate;
- Să primească personal didactic din instituțiile partenere;
- Să primească personal didactic invitat;
- Să își trimită personalul pentru pregătire în străinătate;
- Să primească personal pentru pregătire în străinătate;
- Să organizeze cursuri intensive de limbi străine;
- Să coordoneze programe Erasmus intensive;
- Să coordoneze programe Erasmus multilaterale;
- Să coordoneze rețele academice Erasmus;
- Să coordoneze măsuri complementare;
- Să organizeze vizite pregătitoare;

Comisia Europeană propune trei tipuri de Carte pentru universități:

1. Carta Universitară Erasmus Standard pentru instituții care doresc să aplice pentru finanțare și mobilități transnaționale pentru studenți, precum și activități transnaționale de mobilități pentru cadre didactice și să realizeze cursuri lingvistice, programe intensive Erasmus, rețele, etc.

¹⁶ Briefing #29: „EU Lifelong Learning Policy Framework” , accesibil la http://www.solidar.org/IMG/pdf/29_illpolicyframe.pdf , accesat în data de 13.05.2015, p. 3.

2. Carta Universitară Erasmus Extinsă pentru stagii de practică care este pentru instituțiile de învățământ superior care doresc să aplice pentru finanțare pentru mobilități de practică transnaționale;
3. Carta Universitară Erasmus Extinsă care include prevederile celor două tipuri anterioare.

Durata mobilității poate să varieze de la 3 la 12 luni fără ca perioada întreagă să depășească 24 de luni. Valoarea medie a finanțării acordate în anul 2012-2013 pentru un student este de 272 euro, o creștere de la 250 euro

Efectele programului Erasmus

Creșterea numărului de mobilități este importantă pentru Uniunea Europeană deoarece se consideră că acest lucru este crucial pentru a construi o forță de muncă europeană foarte pregătită care să contribuie astfel poziția sa de economie bazată pe cunoaștere. Efectele produse de program devin astfel un important factor în luarea deciziei. și cu atât mai mult se poate observa că aceste efecte sunt interconectate după logica: studentul este convins să participe la o mobilitate datorită efectelor educaționale și culturale pe care le are în vedere. Odată ce devine implicat într-o mobilitate, acesta este supus unor efecte sociale care pe termen lung pot să determine anumite efecte politice. La rândul lor aceste efecte politice contribuie la dezvoltarea continuă a programului ce duce la creșterea numărului de mobilități. În cele ce urmează sunt redată motivele pentru care studenții aleg sau nu să participe la o mobilitate.

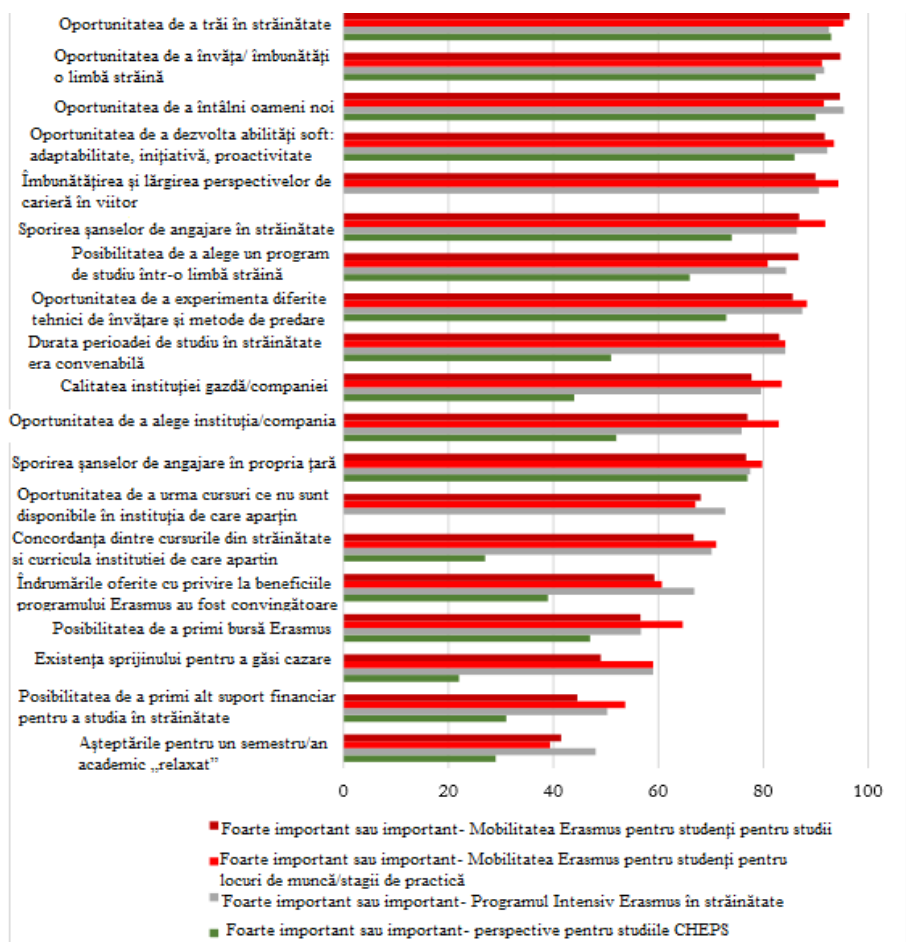

Fig. 2 - Motivele pentru care studenții aleg să participe la o mobilitate

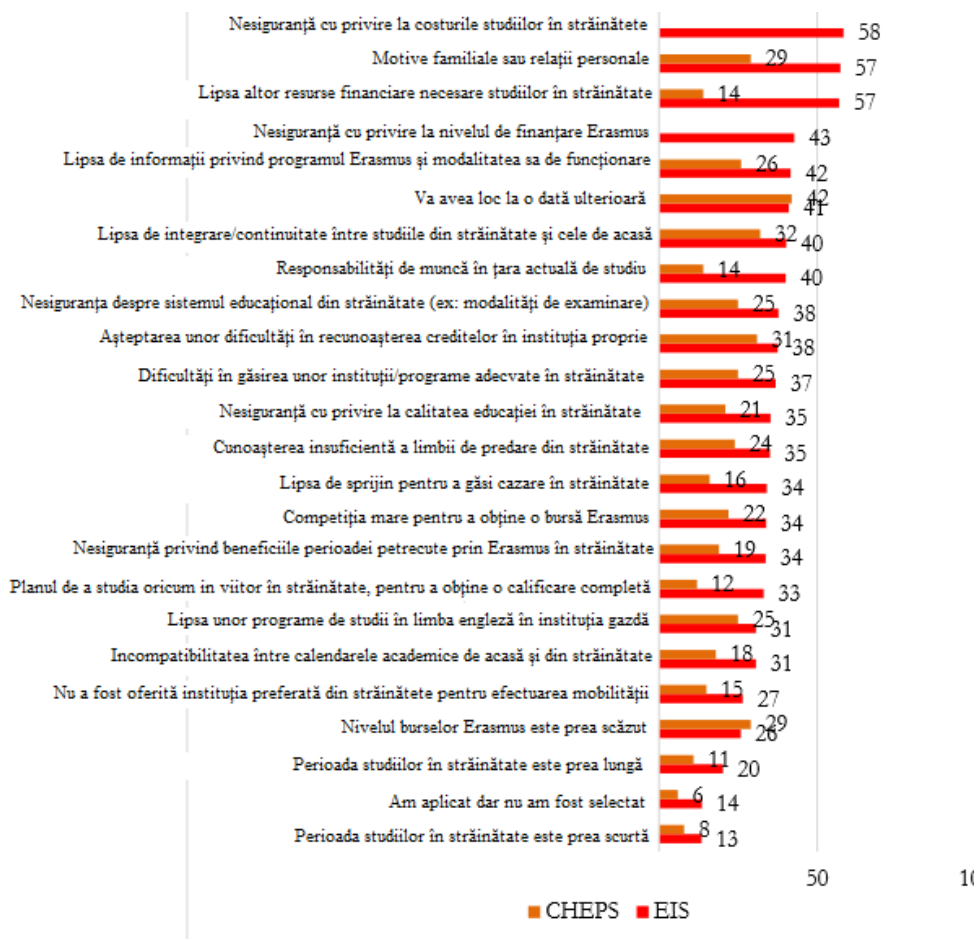

Fig. 3 - Motivele pentru care studenții aleg să nu participe la o mobilitate

Efectul economic al programului Erasmus

Efectele economice ale programului Erasmus au fost investigate într-un studiu de impact realizat de Comisia Europeană: *Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalism of higher education institutions* din care redăm cele mai importante rezultate¹⁷. Efectul economic se traduce în practică prin faptul că participanții la o mobilitate internațională își îmbunătățesc anumite abilități transversale ce

¹⁷ European Commission: *Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalism of higher education institutions*, Publications Office of European Union, Luxembourg, 2014, pp. 61-147.

sunt foarte apreciate de angajatori. 92% din angajatori se uită la abilități precum curiozitate, orientarea spre rezolvarea problemelor, toleranță și încredere, abilități care conform studiilor, sunt dezvoltate și încurajate în urma desfășurării mobilității cu 42%. Rata de șomaj a studenților care au fost într-o mobilitate internațională este cu 50% mai mică și șansele ca aceștia să lucreze în străinătate sunt cu 85% mai mari. În același timp, 64% din angajatori apreciază o experiență internațională și tot 64% din aceștia sunt dispuși să acorde o responsabilitate profesională mai mare participanților Erasmus. Totodată, unu din zece participanți la Erasmus și-a pornit propria afacere și trei din patru plănuiesc sau își imaginează că ar putea face acest lucru. Planul lor de carieră implică printre altele și o avansare mai rapidă în carieră.

Efectul social și cultural al programului Erasmus

Portretul studentului Erasmus

Un studiu efectuat de Comisia Europeană, pe anul academic 2012-2013 redă portretul unui student Erasmus¹⁸. Conform acestor statistici, 61% din participanți sunt femei și aceștia provin din toate nivelele de studiu dar dintre care cel mai popular este nivelul de licență de la care provin 67% de participanți, urmat de nivelul de master cu 29% din participanți, specializările pe termen scurt 3% și nivelul doctorat cu doar 1% din participanți. Aceștia au vârsta medie de 22 de ani și aleg să petreacă în mobilitate o perioadă medie de 6 luni. Trăsăturile cele mai relevante și des întâlnite ale unui student Erasmus sunt orientarea către rezolvarea problemelor, adaptabilitate, competențe organizaționale și curiozitate.

Efectele sociale reies din faptul că studenții nu sunt supuși doar la o experiența academică dar și trăiesc într-un mediu diferit față de cel din care provin. Acest lucru conduce la formarea sau încurajarea de noi competențe, denumite și soft skills care așa cum am menționat anterior contribuie la creșterea șanselor studenților de a se angaja dar în același timp îi și pregătește petru a se confrunta corespunzător cu viața.

¹⁸ Education and Training: “Statistics: The portrait of the Typical Erasmus Student”, accesibil la

http://europa.eu/rapid/exploit/2014/07/IP/EN/i14_821.eni/Pictures/1000000000009C400008F810604365.jpg accesat în data de 14.03.2015;

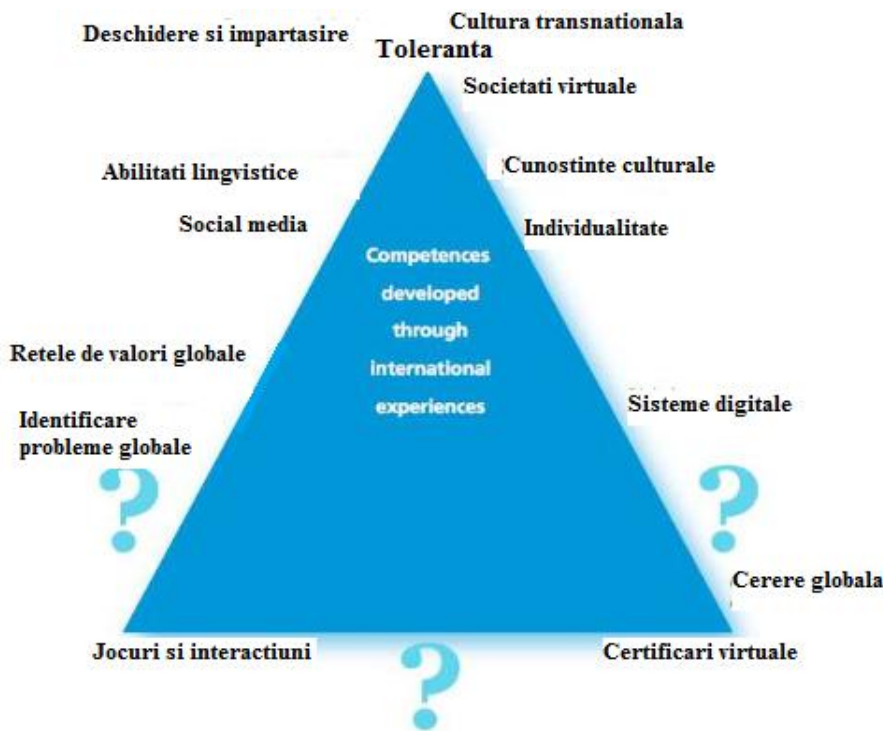

Fig.4: Competențe dezvoltate prin experiențele internaționale

40% din aceștia și-au schimbat țara de reședință cel puțin o dată după finalizarea studiilor. De asemenea, 93% din participanții la o mobilitate își imaginează că ar putea trăi în altă țară. Pe de altă parte, există și o parte negativă a efectelor sociale. Deoarece numărul studenților Erasmus aflat într-o relație este mai mic decât a celor neparticipanți. În același timp numărul celor care au avut o relație cu un partener de altă naționalitate este de trei ori mai mare față de cel al studenților care au rămas acasă (33 față de 13 %). 27% din aceste persoane și-au găsit partenerul de viață în timpul mobilității și același studiu de impact realizat de Comisia Europeană relatează că 1 milion de copii au rezultat din urma acestui lucru.

Efectul politic al programului Erasmus

Cel mai anticipat și probabil cel mai dorit de către Uniunea Europeană este efectul politic. În jurul acestui efect s-a speculat foarte mult. De cele mai multe ori se presupune că programul Erasmus contribuie la crearea unui sentiment de apartenență europeană și chiar asumarea unei cetățenii europene, în măsura în care acest lucru este posibil. Totuși studiile

analizate cu privire la efectul politic al acestui program indică că aceste asumții sunt eronate. Putem afirma aproape cu certitudine că programul Erasmus nu contribuie la crearea sentimentului de apartenență la o identitate europeană precum nici la identificarea cu cetățenia europeană. Un studiu este realizat de Ian Wilson este ilustrativ în acest sens. Studiul publicat în cartea *International Education Programs and Political Influence: Manufacturing Sympathy?* În anul 2014 caută să identifice efectele politice ale programului. Cercetarea este bazată pe un chestionar alcătuit din întrebări specifice impulsului politic din spatele Erasmus, întrebări legate de atitudini față de țara gazdă precum și anumite valori morale fundamentale. Chestionarele au fost aplicate în două valuri, în 2007 și 2008, unor grupuri de studenți din Marea Britanie, Franța și Suedia. Sunt incluse o serie de întrebări pentru a se verifica dacă studenții participanți la o mobilitate Erasmus se simt mai europeni decât grupul de control care nu a participat la o mobilitate Erasmus¹⁹: acest lucru este verificat în primul rând prin intermediul unei întrebări Moreno²⁰:

„Te vezi ca avînd²¹ :

- Această naționalitate și nu europeană
- Mai mult această naționalitate decât europeană
- Această naționalitate și cea europeană în mod egal
- Europeană și nu această naționalitate
- Nu știu”

Rezultatele acestei întrebări arată că nu există nici o divergență între studenții Erasmus și grupul de control cu privire la identificarea în categoriile de mai sus, așadar nu putem afirma că Erasmus a contribuit la creșterea sentimentului de apartenență europeană a participanților Erasmus. Având în vedere raționamentul Comisiei Europene de a finanța studenții Erasmus se poate spune că rezultatele sunt chiar dezamăgitoare. Totuși, în același timp, rezultatele arată că studenții Erasmus se consideră pe sine mult mai europeni decât se consideră studenții din grupul de control²²,

¹⁹ Ian Wilson, Palgrave Connect: *International Education Programs and Political Influence: Manufacturing Sympathy?*, Editura Palgrave Macmillan, 2014, p. 90.

²⁰ Moreno question: este introdusă în 1986 de către Luis Moreno Fernandez, în lumea academică anglo-saxonă și care reprezintă o scală de auto-identificare, aplicată scoțienilor pentru a clarifica mobilizarea socială în problema autonomiei politice. Aceștia trebuiau să aleagă între “Doar scoțian, nu britanic/mai mult scoțian decât britanic/scoțian și britanic în mod egal/mai mult britanic decât scoțian/doar britanic nu șă scoțian”.

²¹ Ian Wilson, *op.cit.*, p. 91.

²² *Ibidem*, p. 91.

atașamentul lor față de Europa comparativ cu atașamentul lor față de țara natală fiind mai mare. Rezultatele cu privire la atașamentul față de Europa sunt neconcludente, neputând fi identificate nici divergențe nici convergențe. Trebuie ținut cont că studenții care au ales să participe la o mobilitate Erasmus au dat dovadă încă de la începutul studiului de un atașament mai mare față de Europa, atașament ce a rămas constant.

Tot din sfera politicului, nu se observă nici o modificare cu privire modul în care influențează mobilitatea expectanțele și comportamentul politic al participanților. Rezultatele aceluiași studiu arată că studenții nu sunt influențați din punct de vedere a cât de mult vorbesc depre politică și nici nu aduc modificări cu privire la puterea lor de persuasiune în acest domeniu.

Concluzii

De la lansarea sa în 1987, programul Erasmus a avut parte de o traiectorie de dezvoltare continuă, atât calitativă cât și cantitativă. Calitativă din punctual de vedere a creșterii și diversificării activităților oferite și cantitativă datorită faptului că numărul de participanți a crescut în mod constant, atingând în anul 2012-2013 pragul de 3 milioane de participanți. De asemenea, a crescut în mod continuu și finanțarea acordată programului, în mod proporțional cu importanța acordată procesului de integrare europeană. Datorită efectelor sale multiple de ordin social, economic, educațional și cultural programului îi este acordat un rol important în combaterea somajului în rândul tinerilor precum și în învățarea pe tot parcursul vieții. Aceste lucruri sunt prevăzute și în Strategia Europa 2020. Toate aceste lucruri dovedesc că Programul Erasmus este un mecanism educațional funcțional.